

ZGORNJE GORENJSKE

Društvo za cerebralno paralizo

Datum: 10. september 2014

POROČILO O EKSKURZIJI NA KOKRICO PRI KRANJU Z OGLEDOM POSESTVA BRDO

Kokrica je naselje v Mestni občini Kranj. Leži ob istoimenskem potoku in avtocesti Ljubljana - Jesenice okoli 2 km severno od Kranja. Naselje se je razvilo ob križišču lokalnih cest proti Naklu, Golniku, Preddvoru in Predosljam. Južno od naselja je gozdnato zakraselo območje Udin boršt. V glinokopu Čukove jame so 1953 v globini 5,5 m odkrili okostje mamutove samice, ki datira v obdobje okoli 180 000 let pr. n. št. Leta 1965 pa so v globini 8 m odkrili fosilno okostje ribje jate vrste klenič (*Leuciscus leuciscus*), ki so živele v času mamuta. To območje je od leta 1981 zavarovano kot naravni spomenik. Grad Brdo pri Kranju je najbolje vzdrževani dvorec v Sloveniji. Stoji zahodno od vasi Predoslje na Gorenjskem. S središčem Kranja ga povezujeta mestni avtobusni progji št. 5 in 6, ki vozita mimo. Renesančni dvorec je dal začetku 16. stoletja (1510) postaviti goriški deželni glavar in kranjski vicedom Jurij Egkh. Pozneje so nadstropni dvorec s štirimi izstopajočimi vogalnimi stolpi in vmesnimi trakti večkrat prezidavali. Pogosto je menjal lastnike. Sredi 18. stoletja je prešel v last baronov Zoisov. Od leta 1935 je bil last kraljevega namestnika, kneza Pavla Karađorđevića. Po drugi svetovni vojni je grad postal slovenska rezidenca Josipa Broza Tita. Bil je tudi Titova zadnja rezidenca, saj so ga od tu spomladi leta 1980 odpeljali v Ljubljanski Klinični Center, kjer je kasneje umrl. Po osamosvojitvi Slovenije grad služi protokolarnim potrebam Vlade Republike Slovenije. Dvorec je opremljen s stilnim pohištvom, preprogami, knjigami, slikami in kipi. Kakovostna je zbirka kipov in slik Neodvisnih (slikarji: Zoran Didek, France Mihelič, France Pavlovec, Maksim Sedej; kiparji: Boris in Zdenko Kalin, Karel Putrih in Frančišek Smerdu). Leta 2001 je protokolarni objekt gostil vrhunsko srečanje med ameriškim predsednikom Georgeom W. Bushem in ruskim predsednikom Vladimirjem Putinom. Ob koncu leta 2007 je bila na lokaciji nekdanjih kasarn dograjena nova palača kongresnega centra (arhitekta Matija Bevk in Vasa Perović). Izjemno transparentna arhitektura je zleknjena med Zoisovo pristavo in obronki gozda ter blizu spodnjega ribnika. Špartanska oprema dvoran spominja na oblikovanje baltskih dežel. Dvorcu Brdo pripada 496 ha zelenih površin, ki so urejene v park in namenjene kmetijski dejavnosti, predvsem pa gozdarstvu, gojitvi divjadi in ribogojništvu. Na hipodromu je vzrejno središče za ameriške kasače. Gojeni gozdovi, ribniki in odprte površine imajo izjemno biotsko raznolikost.

V sredo 10. septembra 2014 smo se v popoldanskih urah odpravili na pot proti Kokrici pri Kranju. Naš prvi postanek smo naredili za ogled Posestva Brdo. Ob prihodu nas je sprejela prijazna vodička, s katero smo odšli na ogled Dvorca Brdo. Razložila nam je, da je že vsaj leta 1446 na območju današnjega Brda stal podeželski dvor, katerega lastniki so bili takrat še vitezi, plemeniti Egkhi. Prevod besede Egkh pomeni "Brdski" ali "z Brda". Tu se začnejo pisati zgodbe današnjega posestva Brdo. Do konca 30. let 16. stoletja Jurij Brdski prvotni dvor prezida v velik in dobro utrjen grad, ki ga po svoji družini poimenuje Brdo. Sredi 17. stoletja začne družina Brdskih gospodarsko propadati in posest se začne drobiti. Konec 17. in v začetku 18. stoletja grad za kratek čas preide v last družin Schratzenbach in Gallenberg, ki posest ponovno združijo. Leta 1753 celotno posest na dražbi kupi

Michelangelo pl. Zois, veletrgovec, lastnik fužin in eden najbogatejših podjetnikov na Kranjskem. Pred smrtjo brdsko posest prepusti svojemu najstarejšemu sinu Žigi, ki po očetovi smrti postane tudi lastnik vseh rudnikov in fužin ter s tem eden najbogatejših takratnih kranjskih fevdalcev in industrialcev. Žigo Zoisa poznamo tudi predvsem kot izobraženca, mecena književnikom in velikega zbiralca. V letih 1785 - 1790 je z bratom botanikom, Karlom Zoison na Brdu zasnoval prvi alpski botanični vrt na Slovenskem, poleg njega pa še razkošen grajski park s preko 10.686 rastlinami. Zgodbe

Zoisov so se na Brdu pisale več kot 155 let, do leta 1928. Zoisi leta 1929 posestvo Brdo prodajo na prostovoljni javni dražbi in nova lastnika do 1938 postaneta lesna trgovca in podjetnika Franc Dolenc in Stanko Heinrihar. 1935 - 1941 je bilo Brdo v lasti jugoslovanske kraljeve družine Karađorđević. Ta je grad in zemljišče temeljito preuredila in Brdo je postalo eno najlepših posesti v Kraljevini Jugoslaviji. Leta 1947 Brdo po odloku o nacionalizaciji posestva preide v last Izvršnega sveta SFRJ z namenom, da se preuredi v rezidenco predsednika republike, Josipa Broza Tita. Tito je na Brdo v presledkih prihajal vse do januarja 1980. Po Titovi smrti grad in posestvo Brdo preideta pod upravo Izvršnega sveta LR Slovenije, po volitvah leta 1990 in razglasitvi samostojnosti pa v last in upravo Republike Slovenije. Videli smo opremo s stilnim pohištvo, preprogami, knjigami, slikami in kipi. Kakovostna je bila zbirka kipov in slik Neodvisnih (slikarji: Zoran Didek, France Mihelič, France Pavlovec, Maksim Sedej; kiparji: Boris in Zdenko Kalin, Karel Putrih in Frančišek Smerdu). Leta 2001 je protokolarni objekt gostil vrhunsko srečanje med ameriškim predsednikom Georgeom W. Bushem in ruskim predsednikom Vladimirjem Putinom. Ob koncu leta 2007 je bila na lokaciji nekdanjih kasarn dograjena nova palača kongresnega centra (arhitekta Matija Bevk in Vasa Perović). Izjemno transparentna arhitektura je zleknjena med Zoisovo pristavo in obronki gozda ter blizu spodnjega ribnika. Špartanska oprema dvoran spominja na oblikovanje baltskih dežel. Po končanem ogledu smo se sprehodili po parku, ki pripada Dvorcu Brdo. Razprostira se na 496 ha zelenih površin, ki so urejene v park in namenjene kmetijski dejavnosti, predvsem pa gozdarstvu, gojitvi divjadi in ribogojništvu. Na hipodromu je vzrejno središče za ameriške kasače. Gojeni gozdovi, ribniki in odprte površine imajo izjemno biotsko raznolikost. Na sproščujočem sprehodu po parku smo občudovali bogato floro in favno ter spoznali mnoge znamenitosti, kot so grad Brdo, nekdanja grajska pristava, stara oranžerija, dragocena kiparska zbirka, čebelnjak s panjskimi končnicami znanih slovenskih slikarjev, s slamo kriti kozolci toplarji. Prepletajo se gozdno, travno in vodno okolje, ki predstavljajo življenjski prostor tisočerm rastlinskim in živalskim vrstam. Kar nekaj jih je uvrščenih na sezname ogroženih vrst. V gozdnem delu posestva se nahaja tudi posebna raziskovalna ploskev za intenzivno spremljanje stanja gozdov (ena od enajstih v Sloveniji), na kateri redno spremljajo potovanje vode od krošenj do korenin, vplive onesnaženega zraka na razvoj gozdov ipd. S svojim naravnim bogastvom se Brdo pri Kranju uvršča med območja Natura 2000 in med ekološko pomembna območja, gozdovi pa so zaradi svoje lepote razglašeni za gozdove s posebnim namenom. Piko na i območju doda niz jezer, v katera se zlivajo slikoviti potoki. Brdo se ponaša z 11 jezeri (dve smo videli v parkovnem delu) in prav vsako od njih je zgodba zase. Po ogledu in sprehodu skozi park smo se odpravili do Gostilne Lakner, kjer so nam pripravili okusno pozno kosilo. Tudi tokrat smo navezali kontakt s prijazno predsednico Turističnega društva Kokrica Marijo Rozman, ki se je brez pomislekov takoj odzvala našemu povabilu in poskrbela, da nam je popestrila preostanek dneva. Povabila je dve prijateljici. Zapele so nam prečudovite pesmi, za konec pa je sledil še humoristični skeč. Skratka zabavale so tako mlado kot starejšo generacijo. Prijetno in sproščeno vzdušje je pripomoglo, da smo se v večernih urah težko ločili. Sledila je še pot proti domu.

Namen enodnevne ekskurzije je bil v prvi vrsti aktivno preživljanje prostega časa, ki je povezano z zabavo, navezovanjem novih poznanstev in spoznavanjem lepote, zanimivosti ter običajev različnih krajev naše države - z namenom razbremenitve družine, pridobivanje novih izkušenj v različnih okoljih in situacijah, druženje, krepitev povezovanja med starostnimi generacijami in sprejemanje drugačnosti, s tem pa želimo invalidnim osebam pomagati pri vključevanju v normalno življenjsko okolje, naučiti jih samostojnega in neodvisnega življenja ter osamosvajanja od staršev, po drugi strani pa pridobivanje novih izkušenj v različnih okoljih in situacijah.

Pripravila:

Vanda Hrovatin

predsednik
Jernej Kocjančič

Društvo SONČEK ZGORNJE GORENJSKE je vpisan v register društev, ki ga vodi Upravna enota Jesenice /
zaporedna številka : 168 / matična številka : 1173162 / šifra dejavnosti : 94.991 / davčna številka : 52760545 /
E - pošta: soncek@telesat.si naslov: Cesta maršala Tita 65 **Jesenice 4270** / telefon : **051 604 - 789** /
TRR: **03186 - 1000368041** / Odločba MDDSZ o vpisu v register invalidskih organizacij številka : **IO - 017/01** /